

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

V. Tertia pars nostræ, ac verioris sententiæ probatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

idque argumento posito concludit; ceterum ad talem distinctionem satis est, quod actioni libera, qua aliquid conseruatur, aut etiam producit, essentialia sit, quod possit esse libera, non vero quod actu sit libera.

25

Illud silentio praetermittere non possum, duo superiora argumenta manifestissime instari in libertate quoad speciem. Demus, voluntatem esse indifferentem proximè ad amandum, vel odio habendum, pro eodemque naturae signo esse indifferentem ad imperandum eodem indiuisibili actu amorem, & carentiam odij, vel ad eiusmodi imperium omittendum: quod si contingat, voluntatem in hoc euentu indiuisibiliter imperasse amorem, & carentiam odij, amor imperatus erit liber quoad speciem, cum proueniat à voluntate proximè indifferenti quoad speciem, erit etiam simul necessarius quoad speciem, cum actus volens efficaciter amorem, & simul nolens efficaciter odium necessitate videatur quoad speciem; atque ita antecedit amorem, vt ex suppositione illius non possit voluntas odisci: qua ratione imperium efficax solius amoris ad eum necessitat quoad exercitium, quia illum antecedit, & ex eius suppositione non potest voluntas non amare. Rursus quilibetatem quoad speciem exercet, à bono, vel malo opposito attrahitur, vel retrahitur, ne hoc obiectum amet; atque adeò maiorem difficultatem superat, quam si liber quoad exercitium esset, vnumque solum obiectum ei amandum, vel non amandum proponeretur. Duo ergo argumenta superiora in libertate contrarietatis infringuntur. Reliqua argumenta, quia minoris momenti, omitto.

C A P V T V.

Tertia pars nostra, ac verioris sententiae probatur.

26

Duo autem in ea adstruimus: alterum est, possibile esse in alio rerum ordine qualitatem amoris, cui libertas sit omnino essentialis, & intrinseca: alterum est de facto omni actui, siue qualitati amoris, v.g. libertatem esse non omnino essentialem, sed partim intrinsecam, partim extrinsecam. Prius autem horum satis constat ex dictis c. praeced. vt enim ibi disputauimus in simili, quae esse potest repugnantia in qualitate amoris essentialiter libera? Quod aduersus eam argumentum, quod urgeat? Posterius autem facillimum probatu ex dictis est: quia, si actio conseruatiua amoris, quamuis modus sit, & entitas respectiua, non tamen respicit essentialiter indifferentiam voluntatis, sicut ad libertatem essentialem oportet; multò minus eum respectum habere poterit ipse amor, cum qualitas absoluta sit. Deinde calor vel ab igne, vel à luce, vel à sole, vel ab alio colore, aliisque innumeris causis valde dissimilibus per dissimiles actiones prouenire potest. Amor igitur à fortiori produci poterit ab eadē voluntate, in quocunque statu sit, & siue indifferens siue determinata sit. Antecedens ex lib. 5. Physicæ constat. Consequentia in aperto est: si namque calor quatuorvis imperfectionis sit, à nulla tamen causa determinata essentialiter pender, sed à quacunque in particulari sumpta independens est: sanè amor perfectissimæ, & incorporeæ entitatis, erit independens à quouis statu voluntatis, eiusque indifferentia, vel determinatione, vt vt ab ipsa voluntatis substantia ratione suae vitalitatis saltem ex natura rei dependens sit. Praeterea rationes omnes, quibus actionem non esse essentialiter liberam, aut cum indifferentia voluntatis

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

inseparabiliter connexam ostendebamus, in ipso amoris actu locum habent, vt meditati constabit. Tandem idipsum suaderi potest solutione argumentorum, quae obici possunt in contrarium.

27

Obiicies ergo primò: actus liber, quia liber est, & à necessario diuersus, est obiectum specialis complacentiae diuinæ, cui neuiquam obiceretur, si non liber, sed necessarius esset: at nequit esse obiectum specialis complacentiae Dei, nisi ob perfectionem aliquam sibi intrinsecam: igitur actus liber, quia liber est, & à necessario diuersus, habet perfectionem aliquam sibi intrinsecam, quam non haberet, si necessarius esset: atque adeò actus liber est intrinsece diuersus à necessario. Maior in conspicuo est: actus enim liber, quia talis est, primum meretur; cuius tamen meritorius non esset, si non liber, sed necessarius foret: quod autem pramio dignum est, eo ipso specialem aliquam complacentiam remunerantis terminat: cur enim pramium operanti conferret, nisi eius opus ei placeret? actus igitur merito suae libertatis specialem aliquam complacentiam Dei meretur. Minor autem argumenti suadetur: quia seorsim à perfectione aliqua intrinseca actui libero vt tali, quid illud esse potest, ratione cuius peculiarem complacentiam meretur? Haud enim est entitas actus, cum hac omnino eadem sit, siue actus sit liber, siue necessarius. Haud etiam indifferentia voluntatis in actu primo: hæc enim non magis amabilis est, quam eius determinatio in actu primo, cum Deus vtramque in diuersis circumstantiis ex a quo velit; & quod caput est, vtraque inuoluit decretum aliquod Dei infinitæ bonitatis, & amabilitatis. Adde etiam quod actus malus, quia liber est, terminat specialem displicentiam Dei: at non ob indifferentiam proximam voluntatis: hæc enim Deo non displicet, sed potius eius decretum aliquid sibi summe gratum inuoluit: ergo nec etiam actus bonus merito indifferentiae in actu primo specialis complacentiae obiectum erit. Tandem id ratione cuius actus liber speciali complacentia diuina dignus est, non est aggregatum ex ipso actu, & indifferentia voluntatis, cum enim quæuis eius aggregati pars speciali illa complacentia digna non sit, & actus liber nihil habeat per se magis amabile, eo quod in actu necessario reperitur, qui fieri potest, vt aggregatum ipsum specialem illam complacentiam mereatur.

28

Verum non est difficile huius argumenti vim multis infringere instantiis: actus namque moraliter bonus si persona per eum operans sancta, ac grata sit, est meritorius de condigno gloriae, & vltius gratiae; atque adeò specialis alicuius complacentiae obiectum est, cui non obiceretur, si operans in gratia non esset, sed in peccato esset: at gratia operantis huic soli intrinseca est, eius verò actui extrinseca, & minime vnita: igitur actus est obiectum specialis complacentiae, qua Deus ad pramium mouetur per aliquid sibi partim intrinsecum, partim extrinsecum, scilicet per suam entitatem, & etiam per gratiam, ac dignitatem operantis: similiter ergo in praesenti, &c. Sicut ergo nec sola dignitas, & gratia operantis pramio illo vltioris gratiae, & gloriae digna esset, nec sola eius operatio; & tamen complexum vtriusque meritum illud de condigno: obiectumque specialis complacentiae diuinæ constituit; ita non video, cur aggregatum indifferentiae voluntatis, & ipsius actionis liberae hanc Deo specialiter placere non efficiat. Eadem instantia proponi potest in peccato habituali peccatum enim praeteritum secundum se poenam non meretur, & nec Deo displicet, nec hominem ei displicere efficit; & tamen aggregatum vtriusque peccatum

M m 2

habituali

habitualemente Deo displicens, ac poenae meritum constituit; actusque praeteritus partim per seipsum, partim per carentiam diuinæ condonationis sibi extrinsecam, Deo displicens, & supplicio dignus efficitur. Similiter instantia fieri potest in actu moraliter bono, qui per liberam conseruationem, maioremque durationem magis meritorius est, & specialem Dei complacentiam terminat. At iuxta P. Hurtadum duratio est denominatio partim intrinseca, partim extrinseca, atque in existentia actus, & tempore labente sita. Rursus non ab similibus instantia fieri potest in sententia plurium aduersariorum admittentium ex maiori gratia ceteris paribus crescere meritum actus. Tandem instari potest argumentum in libertate quoad speciem actui extrinsecam: actus enim liber hoc genere libertatis est multo magis meritorius, quam si solum esset liber quoad exercitium, ob maiorem difficultatem, quam superat.

29 Obiicies secundo: potentia libera est intrinsece, & essentialiter perfectior, quam potentia necessaria, ut manifestum est: at potentia perfectior maiorem perfectionem in suos actus refundit: qua ratione homo, quam equus; & hic, quam lapis perfectiores operationes habet: ergo potentia libera refundit maiorem aliquam perfectionem, quam necessaria in necessarium: atque adeo actus liber suapte natura perfectior est necessario, & quod consequens est, ab eo essentialiter diuersus. Respondeo, potentiam liberam esse perfectiorem eam potentiam, quae per se necessaria est; & tamen non solum ad aliquos, sed etiam ad omnes suos actus necessitatem habet; qua ratione homo equo, & leone, ceterisque agentibus naturalibus multo perfectior est: potentiam tamen liberam esse magis perfectam potentiam per accidens necessariam, & quae eiusmodi est non in ordine ad omnes actus, sed tantum ad aliquos; quin imo potentiam liberam, & potentiam hac ratione necessariam esse omnino eandem, & solum extrinsece ratione alicuius comprincipij, aut concursus diuini, non vero intrinsece: & essentialiter differre. Hinc autem duntaxat colligitur, actum liberum hominis, actumque necessarium equi intrinsece differre: actum vero liberum hominis, eiusdemque actum necessarium extrinsece tantum differre: hac enim ratione, & non alia diuersitas actuum diuersitatem principiorum imitatur. Obiicies tertio: actus liber oritur ex cognitione indifferenti, & necessarius ex cognitione determinata, atque adeo ex diuersis specie cognitionibus: at diuersas specie cognitiones sequuntur diuersi specie affectus: ergo actus liber, & necessarius specie diuersi sunt. Maior conspicua est. Minor autem probatur ab Hurt. disp. 14. de anima sect. 6. tum quia diuersa facultas cognoscitiua diuersam etiam facultatem appetitiuam re, aut ratione infert: unde sicut sensus, & intellectus, sic etiam appetitus sensitivus, & voluntas specie distinguuntur. Tum etiam, quia cognitio boni in bellua non intentionem, & electionem, sed alios affectus inferioris speciei, & ordinis infert: at non alia ratione, nisi quia licet obiectum sit idem, eius tamen cognitio in homine, & bellua est longe diuersa.

30 Fateor cognitiones specie diuersas effectus specie diuersos sapissimè inferre: id quod argumentis à Patre Hurtado adductis haud male probatur: & ulterius etiam suaderetur contra P. Vasquez 1. 2. disputatione 2. capite 2. oppositum tuentem. Si cognitio non posset nunquam variare affectum, maximè quia cognitio non est principium effectuum, sed directiuum, meraque dispositio, siue cognitio sine qua voluntas non amaret: at quod principium non effe-

ctuum speciem tamen effectus variare possit, multis probatum manet lib. 4. Physic. tract. 1. capite 3. & vel inde constat, quod essentia diuina non sit principium productiuum Verbi, & tamen ea variata terminus productus idem non esset. Quod vero omnes affectus orti à cognitionibus diuersis, diuersi sint, nullatenus verum esse potest. Primum, quia causae efficientes specie diuersae haud raro eundem specie effectum producant, ut cum ignis, lux, & sol calorem efficiunt: igitur à fortiori causa directiua, quae minus in effectum influit, non poterit variare speciem effectus in omni euentu; ac proinde, cum cognitio sit causa directiua, à diuersa cognitione, non diuersa, sed eadem volitio interdum manare poterit. Hinc respondeo argumento proximè facto, cognitionem indifferentem, & cognitionem determinatam ad vnum, ut specie diuersae sunt, inferre quidem posse aliquos actus voluntatis specie diuersos; cum altera amorem, aut odium, seu nolitionem amandi causare possit; altera vero non nisi solum amorem: ceterum ab iis aliquando eundem specie affectum oriri posse; atque adeo amorem liberum, amoremque necessarium ab utraque prouenientem, eundem, & non diuersam specie esse. Respondeo secundo, cognitionem indifferentem, & determinatam non distingui adaequatè, sed inadaequatè tantum: cognitio enim boni seorsum à cognitione mali, aut alterius rationis, boni amorem impediens est determinata; simul vero cum illa eadem cognitio indifferens est. Hinc igitur est, amorem liberum prouenientem à cognitione indifferenti non differre adaequatè, sed inadaequatè, & extrinsece tantum ab amore necessario, cui cognitio determinata praelucet: haud aliter ac cognitio ipsa indifferens à cognitione determinata non nisi inadaequatè tantum, & per aliquid libi extrinsecus adiunctum discriminatur.

31 Obiicies quarto: actus vitalis intrinsece, & essentialiter differt à non vitali, actusque voluntarius à non voluntario: euident enim est, cognitionem, & volitionem ab operationibus rerum insensibilium non accidentaliter, aut extrinsece tantum differre: similiter ergo actus liber à necessario differet. Respondeo concessio antecedenti, & negata consequentia: siquidem actus liber differre potest à necessario per hoc, quod actionem diuersam, nempe essentialiter liberam terminet; aut per hoc, quod tam ipse actus, quam actio indifferentiæ voluntatis coexistant: haec autem denominationes actui libero extrinsecae sunt, ac proinde eius ab actu necessario discrimen extrinsecum erit. Ceterum actus vitalis, aut voluntarius, cognitio videlicet aut amor ab actu nec vitali, nec voluntario, calore v. g. aut frigore seorsum à quavis actione, aut relatione coexistentiae differt, quia entitatiue perfectior est, & perfectiores etiam effectus, perfectioresque causas postulat.

CAPUT VI.

Quarta, & quinta pars probabilioris sententiae suaderetur.

32 A sseruimus quarto loco, libertatem formalem, & in actu secundo sumptam consistere non posse in modo aliquo intrinseco, & accidentario actionem, aut actum, liberum consequente. Quod me iudice manifestum, & euident est, ac probatur hunc in modum: pro priori naturæ ad illum modum intelligitur actio existens, atque adeo dependens ab omnibus suis causis: vel ergo dependens à voluntate indifferente